

دی‌دگاه

شماره: ۴۵۱	
تاریخ: ۱۳۹۲/۰۶/۱۰	موضوع: امکان ناپذیری تحقق اهداف سند چشم انداز با استمرار تحریم ها
تهیه و تنظیم: علی دینی ترکمانی	
<p>توضیح اجمالی:</p> <p>در سند چشم انداز ۲۰ ساله کشور (۱۴۱۴-۱۳۸۴) آمده است که ایران در سال ۱۳۱۴ (۲۰۲۴) باید به قدرت اول اقتصادی منطقه تبدیل شود: " دست یافتن به جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه آسیای جنوب غربی (شامل آسیای میانه، قفقاز، خاورمیانه و کشورهای همسایه)، با تأکید بر جنبش نرم‌افزاری و تولید علم، رشد پرشتاب و مستمر اقتصادی، ارتقای نسبی سطح درآمد سرانه و رسیدن به اشتغال کامل".</p> <p>آیا پیشبرد برنامه راهبردی سند چشم انداز، به عنوان مهمترین سند راهبردی بالادستی کشور، با استمرار تحریم ها ممکن خواهد شد؟ اگر در صورت استمرار تحریم ها، امکان بالایی برای نیل به اهداف این سند وجود نداشته باشد، در اینصورت کدام یک از دو هدف مهم پیشبرد اهداف سند چشم انداز و پیشبرد برنامه هسته ای را باید در اولویت قرار داد؟</p>	
<p>نکات کلیدی:</p> <p>به نظر می‌رسد پاسخ پرسش اول منفی است. اما، در پاسخ به پرسش دوم، طبیعی است که دسترسی به قدرت اول منطقه‌ای یا دست کم یکی از دو قدرت برتر منطقه‌ای، برنامه‌ی راهبردی‌تری است که علی‌القاعده پیشبرد برنامه هسته ای باید در خدمت آن باشد. یعنی، اهمیت برنامه هسته ای صلح‌آمیز در این است که با ارتقای دانش علمی و فنی و ضریب فناوری اطلاعاتی در اقتصاد کشور، موجب دسترسی سریع‌تر سند چشم انداز به بخشی از اهداف خود می‌شود. حال، اگر پیشبرد این برنامه به دلیل برخورد ناعادلانه‌ی قدرت‌های جهانی، موجب تحمیل هزینه‌هایی بر اقتصاد کشور شود، در اینصورت باید در چارچوب اصل عقلانی‌ت‌ ابزاری (نیل به اهداف سند چشم انداز از طریق کم‌هزینه‌ترین راه)، به ارزیابی هزینه‌ها و فایده‌های این برنامه از منظر سند چشم انداز پرداخت و نسبت به ادامه آن تصمیم‌گیری کرد. اگر، منافع حاصله از جمله دستاوردهای فناورانه، بیشتر از هزینه‌های تحمیل شده از جمله کاهش درآمدهای ارزی نفتی و سقوط سرمایه‌گذاری باشد، طبعاً استمرار چنین برنامه‌ای توجیه عقلانی دارد. اما، اگر هزینه‌های تحمیل شده چنان باشد که برنامه‌ی سند چشم انداز را با شکست مواجه کند، در اینصورت استمرار آن در شرایط خاص کنونی توجیه خود را از دست می‌دهد. به عبارتی دیگر، اگر هزینه‌های عدم توافق بر سر برنامه هسته ای از جمله کاهش درآمدهای ارزی نفتی و کاهش انباشت سرمایه‌بیش از منافع آن مانند دسترسی به آثار فناورانه غنی‌سازی اورانیوم با درجه خلوص بیشتر باشد، در اینصورت در چارچوب اصل منطقی‌پرهیز از تن‌افض و اصل عقلانیت‌ ابزاری، اولویت را باید به پیشبرد اهداف سند چشم انداز داد و مذاکرات مربوط به برنامه هسته ای را به گونه‌ای مدیریّت کرد که تحریم‌ها به تدریج رفع شود.</p>	
تأیید رئیس مؤسسه:	تأیید رئیس گروه مشاوران: